

ΣΕΝΑΡΙΟ

ΤΟΠΟΣ

Επιστημονικές Εκδόσεις

Επιμέλεια - Διόρθωση: Μαρία Αποστολοπούλου
Εξώφυλλο: MOTIBO A.E.

© 2014 Εκδόσεις Τόπος & Ένωση Σεναριογράφων Ελλάδος
για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο
[Οι εκδόσεις Τόπος είναι εμπορικό σήμα της MOTIBO A.E.]
ISBN: 978-960-499-115-0

Οι φωτογραφίες είναι από το αφιέρωμα της ΠΕΚΚ στον Νεορεαλισμό

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά το Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με το Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Εκδόσεις Τόπος
Πλαπούτα 2 και Καλλιδρομίου
11473, Αθήνα
Τηλ.: 210 8222835-856
Fax: 210 8222684

www.toposbooks.gr

ΘΑΝΑΣΗΣ ΣΚΡΟΥΜΠΕΛΟΣ

ΣΕΝΑΡΙΟ

Από τη θεωρία στην πράξη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	9
----------	---

Μέρος Α'

Τα βασικά στοιχεία του σεναρίου

Τα τρία μέρη του σεναρίου (Πρόλογος, Επεισόδιο, Έξοδος)	13
Κατηγορίες σεναρίων	17
Κλιμάκωση	23
Συνοχή	25
Κίνητρο	27
Συγκρούσεις	29
Τέμπο ή ρυθμός	31
Λόγος/Διάλογοι	35
Περιβάλλον	39
Χαρακτήρες	40
Ύφος	44
Κλισέ	46
Αριστοτέλους, <i>Περί Ποιητικής</i>	47

Μέρος Β'

Από την ιδέα στη συγγραφή

Έκθεση-ανάλυση ιδέας	59
Σχεδιασμός	61
Ορολογία-μορφή	66
Γενική ορολογία	68
Ανακεφαλαίωση	70
Σχεδιασμός	71
Χαρακτήρες	73

Λόγος/Διάλογοι	75
Τέμπο ή ρυθμός	76
Στυλ	76
Μίμηση	77
Η σημασία του ξαναγραψίματος	77
 Δείγματα γραφής σεναρίου	 79
Βιβλία-βοηθήματα	90

Μέρος Γ'

Πρακτικό συμπλήρωμα

Καταξιωμένοι σεναριογράφοι συζητούν με χαρισματικούς ηθοποιούς	91
---	----

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η λέξη σενάριο (scenario) είναι αρκετά σαφής ως προς το τι ακριβώς αντιπροσωπεύει. Ετυμολογικά παράγεται από το σκηνάριον (σκηνή, scena, σκηνάριο, scenario), το βιβλίο-οδηγό, δηλαδή, για το ανέβασμα ενός έργου (περιείχε σκηνή προς σκηνή το έργο) κατά τους Βυζαντινούς χρόνους. Δεδομένου ότι τα έργα των Βυζαντινών είχαν θρησκευτικό χαρακτήρα, δεν επιτρεπόταν η οποιαδήποτε παρέκκλιση κατά την παράστασή τους για να μην αλλοιωθεί ο δογματικός χαρακτήρας τους και τα μηνύματα που περιείχαν. Έτσι, το σκηνάριον ήταν ο αυστηρός οδηγός για το προς παράστασιν θρησκευτικό δράμα.

Σήμερα, όπως και στο παρελθόν, το σενάριο περιέχει μηνύματα, ιδέες και είναι η συνισταμένη του τι ακριβώς οραματίζονται ο συγγραφέας, ο σκηνοθέτης και ο παραγωγός του έργου. Κάθε οπτικοακουστικό έργο από τη φύση του είναι ένα συλλογικό πνευματικό δημιούργημα, και ως εκ τούτου ένα σενάριο δεν περιορίζεται, παρά μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις, στις ιδέες αποκλειστικά και μόνο του δημιουργού του. Το σύγχρονο οπτικοακουστικό έργο “δραματοποιεί” ακόμη και το πέταγμα ενός αεροπλάνου, ενώ και η πιο κοινή είδηση διά του σεναρίου γίνεται «ιστορία», με αρχή, μέση και τέλος. Τα στοιχεία αυτά, δάνεια της δραματουργίας, περνούν μέσω του σεναρίου στο οπτικοακουστικό έργο, διευρύνοντας, έτσι, την γκάμα του.

Ολοκληρώνοντας ο συγγραφέας το έργο του, το σενάριο παραδίδεται σε όλους τους δημιουργικούς συντελεστές για να το μελετήσουν και να κάνουν τις προτάσεις τους. Το σενάριο θα βοηθήσει τον διευθυντή παραγωγής να προϋπολογίσει το κόστος του έργου και σε συνεργασία με τους τεχνικούς συντε-

λεστές να προβλέψουν τον χρόνο που θα χρειαστεί και την τεχνική υποστήριξη που θα απαιτηθεί. Ο βοηθός σκηνοθέτης θα το αναλύσει για να καταγράψει τις ανάγκες σε ρόλους, σε χώρους, σε ενδύματα και σκηνικά. Ο σκηνογράφος θα βοηθηθεί σχετικά με το στυλ και το πνεύμα που θα κινηθούν τα σκηνικά του, ο ενδυματολόγος θα εμπνευστεί τον τρόπο με τον οποίο θα ντύσει τους ηθοποιούς, κ.ο.κ.

Όλες οι προτάσεις θα καταλήξουν στα χέρια του σκηνοθέτη, ο οποίος με βάση το σενάριο θα τις εγκρίνει, θα τις αποκλείσει ή θα τις επαυξήσει. Τέλος, ο παραγωγός, σε συνεργασία με τον σκηνοθέτη, θα οργανώσει ολόκληρη την παραγωγή, και, εάν χρειαστεί, σε συνεργασία με τον σεναριογράφο θα γίνουν οι τελευταίες τροποποιήσεις, όπως υπαγορεύουν οι ανάγκες και οι δυνατότητες της παραγωγής. Γιατί ας μην ξεχνούμε ότι η σάρκωση σε έργο ενός σεναρίου έχει υψηλό κόστος και μόνο σε ειδικές συνθήκες (π.χ., επιδοτούμενο πολιτιστικό έργο) δεν επηρεάζεται από τους κανόνες της αγοράς. Άλλωστε, κάθε οπτικοακουστικό έργο είναι η συνισταμένη όλων των πολιτιστικών-πολιτισμικών στοιχείων της εποχής του (οικονομικών, αισθητικών, πολιτιστικών, ταξικών), τα οποία συνακολουθώς επηρεάζουν το σενάριο που εξ ανάγκης κινείται σε αυτά τα πλαίσια.

Το σενάριο, λοιπόν, είναι το θεμέλιο πάνω στο οποίο θα χτιστεί ολόκληρη η παραγωγή ενός οπτικοακουστικού έργου. Είναι η αρχή και η πυξίδα κάθε παραγωγής, περιέχοντας όλα εκείνα τα στοιχεία που αργότερα θα συγκροτήσουν μία σειρά, ένα επεισόδιο, ένα κινηματογραφικό έργο...